FULLS

DEL

MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA

MATARÓ, JULIOL 1.978 Número 2

F U L L S   D E L   M U S E U   A R X I U
D E   S A N T A   M A R I A

Mataró, Juliol del 1.978 Número 2

S U M A R I

Cronologia i Testimonis de les Santes Juliana i Semproniana.

Transcripció de la "Carta del M.R.P. Fr. Iuan Gaspar Roig y Jalpí... al M.R. Doctor Antonio Partella Rector de la Villa de Mataró" (1.681) (Ref. M.A.S.M. Arxiu del Rector).

.Comentari inicial per Joaquim Llovet

Estudis -Les Relíquies de les Santes a Sant Cugat del Vallès.

Rafael Soler i Fonrodona

-Cinquanta anys de la concessió del títol de Basílica Menor a Santa Maria.

Primera Part: El Títol de Basílica Menor, estudi canònic.

Jaume González-Agàpito

Documentació

-Resultat de la votació feta per a proclamar les Santes com a Patrones de Mataró.

Ref. M.A.S.M. -F 17/4/001 Actualment exposat a la Secció Santes del Museu.

-Una referència dels Gegants de Mataró

Ref. M.A.S.M. -F 17 (Santes)

Edita: Museu Arxiu de Santa Maria Imprimeix: Cop.Castellà
Dipòsit legal: B-15.257 - 1.978 Pujol,39 - Mataró

Gravat del Segle XVIII. Es pot observar a la part baixa la Ciutat de Mataró, amb l'església de Santa Maria i els Castells de Mata i Burriac.

De la *"Devota Novena á las gloriosas Santas Juliana y Semproniana, Verges y Martirs, cuyas reliquias se honran en la sua patria la Ciutat de Mataró".* Impresa sense data a *"Mataró : Per Joan Abadal, Estamper y Llibreter".*

CRONOLOGIA I TESTIMONIS DE LES SANTES JULIANA I SEMPRONIANA

Testimonis a Sant Cugat del Vallès

1.089 Primera dada coneguda. Relíquies de les Santes són dipositades en un altar del monestir de Sant Esteve de Banyoles. Consta el nom de les Santes a l'acta de consagració.

1.099 Acta de consagració de l'altar de Santa Maria del monestir de Sant Cugat. Hi consten també relíquies de les Santes.

1.256 L'abat Pere de Torrella fa constar en la visita pastoral que, en l'altar vell dedicat a Sant Cugat, s'hi troben les relíquies de Sant Sever, Sant Cugat i les de les Santes Juliana i Semproniana i encara les d'altres sants.

Segles XIII-XIV Es conserven varis llibres litúrgics amb oracions dedicades a les Santes. La data de la seva commemoració és el 26 de Juliol al segle XIV.

1.489 Són retornades al monestir de Sant Cugat, entre d'altres, les relíquies de les Santes que havien estat dipositades a Barcelona durant la guerra civil catalana.

1.628 Amb motiu del trasllat d'una part de les relíquies de Sant Cugat a la parròquia de Sant Cugat del Rec de Barcelona, consta que a l'altar major s'hi guardaven les relíquies de les Santes.

1.642 Segon retorn a Sant Cugat del Vallès de les relíquies de les Santes des de Barcelona, acabada la Guerra de Separació de Catalunya (Guerra dels Segadors).

Segle XVII En un llibre litúrgic conservat, la festa de commemoració és el 27 de Juliol.

Testimonis a Mataró

1.667 Fra Joan Gaspar ROIG i JALPÍ, frare de Girona, publica el llibre "Catálogo Paralipómeno de los Santos indígenas y advenas del Principado de Cataluña y sus condados". En ell qualifica les santes Juliana i Semproniana com a "Beturonensis", que es podia interpretar com a iluroneses.
Diversos autors de l'època repeteixen l'afirmació. No obstant avui pot dir-se que la moderna crítica històrica ha demostrat, que les dades en que es basava l'afirmació són falses.

MONESTIR DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

1.681 Es publica la "Carta del R.P. Juan Gaspar ROIG i JALPÍ... al Dr. Antonio Partella, Rector de la villa de Mataró. En la que da notícia de las dos esclarecidas Vírgenes y Mártyres S.Juliana y Simproniana, discípulas de ... S.Cucufate. Y prueva que fueron naturales de la Villa de Mataró, llamada en los tiempos antiguos Beturo, Ciudad Municipal Romana".

És la resposta de Roig i Jalpí a les peticions de Mataró, interessades en la documentació sobre les Santes, considerades com a mataronines. La tradició i el culte de les Santes a Mataró s'inicia aproximadament en aquestes dates.

1.682 El Consell municipal acorda per primera vegada sol.licitar al Monestir de St.Cugat, relíquies de les Santes.

Primer acte de culte a Santa Maria. Completes el 26 de Juliol. No en consta cap altre fins el 1.697.

1.697 Primer any que es celebra l'Ofici. El fan celebrar "los devots de les Santes Martires" el dia 27 de Juliol. No hi ha cap més dada fins al 1.717.

1.722 Es col.loquen les imatges de les Santes al carrer d'En Pujol.

1.772 Trasllat d'una part de les Relíquies de les Santes a Mataró. Són d'aquesta data les pintures al tremp sobre cartró que s'exhibeixen en la sala de la planta baixa de la Secció Santes del Museu Arxiu de Santa Maria, obra dels germans Morató. Ornamentaren l'església el dia de la recepció.

1.773 Primera processó de les Santes.

1.783 Es situen les Relíquies a l'Altar Major, retaule acabat d'executar per Salvador Gurri.
S'instituеix el Benefici de les Santes.

1.794 Es ~~col.loquen tres~~ de les quatre pintures ~~de les~~ Santes del presbiteri, obra de Pere Pau Montanya. La quarta, obra de Joan Giralt, es col.locaria el 1.804 (destruida el 1.936, la reproducció actual és de Jordi Arenas, any 1.945).

1.795 Ofrena de l'urna d'argent de les relíquies pel Dr. Marià Pou, mataroní, Canonge de Barcelona.

1.802 Mn. Marià Domenech fa donació de les imatges d'argent.

1.821 Amb motiu dels esdeveniments polítics del moment els monjos abandonen un temps el Monestir de St.Cugat. La totalitat de les Relíquies de les Santes és dipositada a Mataró. Es retorna a St. Cugat l'any 1.824.

1.827 El Dr. Josep Mandri fa construir i dona el Tabernacle d'argent.

1.835 Degut a l'abandó definitiu del monestir de St.Cugat, després de la Desamortització, les Relíquies són retornades a Mataró. Hi resten ja per sempre.

1.848 Missa de Glòria "Missa de les Santes" de Mn.Manuel Blanch.

1.850 Confirmació del culte de les Santes per la Santa Seu.

1.851 Aprovació del rés.

1.852 Concessió del Patronatge de les Santes a la Ciutat.

1.882 S'inicia la confecció del "Tern de les Santes", segons disseny de l'Arquitecte Emili Cabanyes, brodat per les Monges del Cor de Maria.

1.889 Es col.loca la primerapedra del Cambril de les Santes, que s'havia de construir a l'hort del Campaner, darrera de l'Altar Major, segons projecte de l'Arquitecte Emili Cabanyes. L'obra, però, no s'executà. Part dels plànols del projecte s'exhibeixen a la Secció Santes del Museu Arxiu de Santa Maria.

1.904 Festes del"centenari"del martiri de les Santes.

SS. JULIANA Y SEMPRONIANA VV. Y MM.

*[illegible] el Rmo. Sr. D. Pablo de Sichar Obispo de Barcelona conce-
dió 40 días de indulgencia á los que rezen un Padre nues-
tro y Ave María delante de esta estampa de dhas Santas, ro-
gando por la exaltacion de la fé, y feliz acierto en su gobier-
no de nuestro católico monarca el Sr. D. Fernando VII. R.I.S.*

Gravat del Segle XIX

"CARTA DEL M.R.P. Fr. IVAN GASPAR ROIG Y IALPÍ ... AL M.R. DOCTOR ANTONIO PARTELLA RECTOR DE LA VILLA DE MATARÓ"

COMENTARI INICIAL

Presentem avui un opuscle rar, potser exemplar únic, procedent de l'anomenat "Arxiu del Rector". I ho fem precisament en ocasió de les festes de les santes Juliana i Semproniana, les patrones de Mataró, perquè la dita publicació és una peça bàsica dins de la història de la introducció de llur culte i veneració a la nostra Ciutat. Es tracta de la carta que el P. Joan Gaspar Roig i Jalpí, frare mínim, historiador, fill de Blanes, va adreçar al rector de Mataró per a comunicar-li alguns antecedents històrics sobre les esmentades santes i informar-lo de llur vinculació amb Mataró. Aquesta obreta veié la llum l'any 1.681.

La raretat de l'opuscle en questió justifica -creiem- la seva publicació íntegra, ensems pel fet de que hagi estat ignorada pels dos investigadors que més s'han ocupat de la figura i de la producció historiogràfica del P. Roig i Jalpí (1). Nosaltres mateixos, en un treball publicat sobre les dues santes l'any 1.955, haguérem de valer-nos d'una transcripció de l'obreta que trobàrem al "Semanario de Mataró" de la diada de les Santes de l'any 1.892 (2). Fins el 1.961 no es conegué, gràcies a Ll. Ferrer i Clariana, que l'original era a l'arxiu arxiprestal on avui s'hi conserva (3)

Naturalment, tots els arguments adduits pel P. Roig i Jalpí en pro de l'orígen iluroní de les santes Juliana i Semproniana no resisteixen avui la crítica històrica, oi més sabent per endavant que el mateix frare blanenc falsificà les pedres angulars del dit orígen: el "Cronicó de Liberat" i el "Libre dels Feyts d'Armes de Catalunya"... Però cal també fer constar que el P. Roig i Jalpí no fou un falsaire vulgar, sino com diu Coll i Alentorn, un "falsificador per patriotisme" (4). I és que Roig i Jalpí fou un defensor apassionat dels interessos de Catalunya: del seu orígen llegendari, del nombre dels fills il.lustres, cabdills i sants, que era allò que al seu temps donava la talla d'un país. I si per defensar la causa catalana enfront dels que l'atacaven no dubtà a recórrer més d'una vegada a la ficció històrica és cosa que no ens ha de sorprendre si tenim en compte l'ambient de l'erudició històrica peninsular a la seva època, tan fàcil a la producció imaginària, fantàstica, de la que molt pocs historiadors no saberen o no pogueren sostreure-se'n.

LL.

1.- Ens referim a Miquel Coll i Alentorn i a Enric Bagué, en llurs pròlegs als vols. IV i V respectivament de l'edició del "Libre dels Feyts d'Armes de Catalunya", de l'Editorial Barcino (Barcelona 1.948).

2.- Coll i Alentorn op.cit. 88

3.- Joaquim Llovet. "El problema de l'orígen de les santes Juliana i Semproniana", dins "Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics" II (1.953) (Barcelona 1.955), 47-53

4.- Lluís Ferrer i Clariana "Testimonis del culte a les santes Juliana i Semproniana, en el monestir de Sant Cugat del Vallès i a Mataró" (Mataró 1.961), 31

CARTA

DEL M. R. P. Fr. IVAN GASpar Roig, y Jalpi, Theologo, Examinador Synodal de los Obispados de Barcelona, y Gerona, Chronista de su Magestad en todos los Reynos de la Corona de Aragon, Prouincial, y Vicario General del Orden de los Minimos de S. Francisco de Paula en esta Prouincia de Cataluña, al M. R. Dotor Antonio Partella Retor de la Villa de Mataró.

En que le dà noticia de las dos esclarecidas Virgines, y Martyres S. Iuliana, y Simproniana, dicipulas del Inuicto Martyr, y Apostol de Barcelona S. Cucufate.

Y prueuas, que fueron naturales de la Villa de Matarò, llamada en los tiempos antiguos, *Betulo*, Ciudad Municipal Romana.

Con licencia: En Barcelona, por Iacinto Andreu, à la calle de S. Domingo Año 1681.

TRANSCRIPCIÓ DE LA CARTA DEL M.R.P. Fra JOAN GASPAR ROIG I JALPÍ al M.R. Doctor ANTON PARTELLA RECTOR DE LA VILA DE MATARÓ.

CARTA del M.R.P. Fr. IVAN GASpar Roig, y Ialpi, Theologo, Examinador Synodal de los Obispados de Barcelona, y Gerona, Chronista de su Magestad en todos los Reynos de la Corona de Aragon, Provincial, y Vicario General del Orden de los Minimos de S. Francisco de Paula en esta Provincia de Cataluña, al M.R. Dotor Antonio Partella Retor de la Villa de Mataró.

En que le dá noticia de las dos esclarecidas Virgenes y Martyres S. Iuliana, y Simproniana, dicipulas del Invicto Martyr, y Apostol de Barcelona S. Cucufate.

Y prueva, que fueron naturales de la Villa de Mataró, llamada en los tiempos antiguos, Beturo, Ciudad Municipal Romana.

Con licencia: En Barcelona, por Iacinto Andreu, à la calle de S. Domingo Año 1.681

Por orden, y comission del Illustre Señor Francisco de Amigant Vicario General deste, de Barcelona, he visto lo contenido en esta Carta, y en la vida, y passion de las Santas Iuliana, y Simproniana, y digo no tener cosa contra nuestra Santa Fè, y buenas costumbres, y assi se puede, y deve darse à la Prensa. Oy a 27 de Octubre del año 1681.

Fr.Narciso Soler, Lector Iubilado, y
Calificador del Santo Oficio del
Orden de los Minimos.

De Amigant Vic.Gen.Offic.

Monserrat Cancel.

AL M.R.DOCTOR ANTONIO PARTELLA, Rector de la Villa de Matarò.

DIXOME en dias passados el M.R.P.Fr.Narciso Soler Lector Iubilado, Calificador del S.Oficio, y Provincial que ha sido desta nuestra Provincia de Cataluña de mi Sagrada Religion de los Minimos, que v.m. Magnificos Iurados, y otras personas devotas dessa Villa, dessean mucho saber, y tener noticia de la Patria de las dos Santas Virgenes, y esclarecidas Martyres Iuliana y Simproniana, dicipulas que fueron del Invictissimo San Cucufate, Apostol, y Martyr desta Ciudad de Barcelona, hermano de San Feliz illustrissimo Martyr, y Apostol de la de Gerona, pidiendome con muchas instancias, que dè las que tengo, para que en su Patria sean veneradas con especial culto, como de sus compatricios deven serlo los Heroes celestiales. No pocas vezes, ni a pocos he dicho en esta materia lo que acerca della he hallado; y viendo la omission en admitir, y solicitar noticias de tanta excelencia, y verdad, avialo dexado para quando, moviendo el Rey de todos los Santos los coraçones de los que deven, y pueden hazerlo, devotamente, se procurassen el culto destas dos inclytas esposas suyas; con que, viendo el anhelo que v.m. à quien mas de cerca toca, como cabeça dessa Iglesia, y proprio Pastor della, tiene en solicitar la execucion de una obra tan pia, devota, y de tanto honor, y lustre dessa noble Villa,

condeciendo con mucho amor con las instancias, que se me han hecho; y assi digo primeramente, que las gloriosas Santas Virgines y Martyres Iuliana y Simproniana, no fueron hermanas de los Santos Apostoles, y Martyres Cucufate, y Feliz, como algunos con levissimo fundamento han pensado, sino naturales del Principado de Cataluña, y assi Catalanas como nosotros. Assi se lo persuade el Venerable P.Fr.Antonio Vicente Domenec en su Flos Sanctoru à 27 de Iulio, diziendo, que se cree que fueron hijas de la España Tarraconense, que agora se llama Cataluña; porque no se lee, que San Cucufate, quando vino con San Feliz, de Africa, llevasse consigo mugeres, y las dichas Santas, sin duda, fueron sus dicipulas, y se hallaron en su martyrio, señal grande de que las convirtiò el Santo martyr à la fè con su predicacion.

El Dotor Geronimo Pujades, grande, y excelentissimo investigador de nuestras antigallas, en el cap.88. del libro 4. de su Chronica universal de Cataluña, despues de aver provado, que estas Santas no fueron hermanas de los Santos Cucufate, y Feliz, ni Africanas, siente que fueron naturales de la Ciudad de Barcelona, ò de otro Lugar de la Region llamada Laletania, que impropriamente llama èl siempre Lacetania, las quales como S.Cucufate predicasse en ella le seguirian, como hizieron à Christo las mugeres de Galilea. De suerte, que este escritor no afirma el pie en que Iuliana, y Simproniana fueron naturales de Barcelona, sino que solamente dize, ò que eran Barcelonesas, ò de otro Lugar de la Laletania.

Llamavase en aquellos tiempos, y era conocida con nombre de Laletania toda aquella porcion de tierra, que ay en la orilla de nuestro Mar Mediterraneo, desde el Rio Rubricato, al qual llamamos agora Llobregat, y aun podemos creer, segun que de algunos Geografos antiguos se colige, que desde Subur, oy Cubelles, hasta el Rio Ter, que desagua en el mismo Mar cerca de Torroella de Montgri en frente de la pequeña isla de las Medas: y subiendo por esta parte Rio arriba, comprehendia los pueblos Gerundenses, y los vertientes Meridionales, y parte de los Occidentales del famoso Monte llamado, Montseñ, y tirando linea, hasta la Villa de Martorell, fenecia en la misma antigua Ciudad Subur, como se puede facilmente ver en Strabon, Plinio, Claudio Ptomeo, y otros antiguos. Llamavase Laletania esta Nobilissima Region, ò Provinciola, porque en ella poblaron los Lacios, que con otras naciones vinieron à España despues de aquella sequedad de que tan celebre memoria hazen nuestros Escritores, por aver el Cielo, por los grandes pecados de los Españoles, negado à España el beneficio de la lluvia por espacio de veinte, y seis años, con que se despoblò esta gran Provincia, y passaron los que pudieron salvarse, à vivir en las estrañas. En la Laletania, como es tan fertil abundante, y deliciosa tierra, adornada su Maritima orilla de acomodados, aunque no muy seguros puertos, y lo demas della de fertiles, y abundantes campos, vno, y otro muy alabado del famoso Principe de la Geografia Strabon en el libro 3. pagina 319. de situ Orbis, donde con elegancia dize: Vniversa ab columnis hucusque Maritima importuosa est: Deinceps autem hoc ex loco (desde Tarragona) commodis ornata portubus, ager quoque bonitate praecellens Leetanorum, Lartolaetarum. aliorum que talium, usque ad Emporium, huvo excelentes poblaciones, aunque respeto de las de Empurias, y Tarragona, que fueron populosissimas, se llamavan pequeñas ciudades, segun nos lo dize Pomponio Mela, nombrando algunas en el capitulo 6. del libro 2. de Situ Orbis, las quales son Blanes, Pineda, Badalona, Barcelona, Cubelles y Tolobin.

Plinio en el libro 3. cap. 3. de su natural historia, refiere los mismos pueblos, y entre ellos se acuerda de una Ciudad llamada Betùro, la qual coloca entre Barcelona, è Illùro, que segun los vestigios, que se hallan, y la Geografia, era la que oy se llama Pineda. Verdad es, que en las copias impressas en Basilea en la Oficina Frobeniana el año 1.545 se halla, que la llama Betùlo; pero en las copias dadas â la Estampa en Paris el de 1514 en la Oficina de Nicolas de Prados, se lee, Betùro: y esto ha de ser assi, que en la impression de Basilea se puso Betùlo por error del Amanuense, ò del Impressor, y la razon es tan clara como el Sol al medio dia; porque Plinio haziendo memoria en el mismo libro, y capitulo en las copias Basilienses de los pueblos Estipendiarios, pone entre ellos à Badalona, diziendo: Stipendiariorum, Aquicaldenses, Onenses, Baetulonenses: y nombrando los Municipios Romanos, Laletanos de la orilla de nuestro mar, dize: In ora autem Colonia Barcino, cognomine Faventia y seguidamente: Oppida Civium Romanorum, Betùlo, Illùro, Flumen Larnum (este Rio es el que oy llamamos la Tordera, que en Pujades por error de la impression se llama Tamum; porque el impressor de L.hizo T. y de la R. y N. hizo vna M. y assi Tamum, como se dexa bien facilmente considerar Blande. Si Badalona era Ciudad Estipendiaria, y entre las Estipendiarias la coloca Plinio, llano es que no seria Badalona la que assigna el mismo Plinio en el mismo lugar entre las Municipales, sino Betùro, como està en las copias Parisienses; porque eran muy diferentes los pueblos Estipendiarios de los Municipales, como se puede ver en los escritores, que tratan desto, y entre ellos el Dotor Geronymo Pujades en el capitulo 35. del libro 4. de la primera parte de su Chronica, y en el 34. prueva, que Betùro, y Betùlo eran diferentes Ciudades, y que Betùlo era Badalona, y Betùro, que despues se llamò, Civitas Tracta, era lo que oy es Villa de Matarò. Que essa Villa se haya llamado Civitas Tracta, no puede tener duda à vista de los muchos instrumentos authenticos, que aqui se hallan, los quales la llaman assi, como v.m. y los curiosos dessa Villa lo saben muy bien, por aver leydo no pocos dellos y yo he visto algunos, que juntamente con las inscripciones, ò epigrammas de muchas piedras, que del tiempo de los Romanos se hallan en esse mismo pueblo, que servian de pedestal à las estatuas que à diversos Heroes erigiò la adulacion de aquellos antiguos hombres, doy en mi Chronica General de Cataluña, que saldrà à luz quando los Catalanes à quien toca socorrerme para esto, la tendràn en los ojos de la consideracion, para conocer quanto les importa el que se dè à la impression. Desto, y de las monedas antiguas de oro, plata, y bronze; ruinas de edificios antiguos, y otros vestigios de la antiguedad no vulgares, que aqui se hallan, y se han hallado y de la Geografia, consta plenamente, que essa Villa fue la antigua Betùro, llamada despues, Ciudad Treta, ò sacada de su Lugar, y oy Matarò: lo qual confirma la assonancia del nombre, la qual vale mucho para el caso, y della se valieron mucho Tito Livio, y otros historiadores antiguos para assentar cosas como esta, y aun de mayor consideracion. Assi que acerca desto no puedo aver duda alguna.

Desto, y de las Illustrissimas Santas Iuliana y Simproniana tuvo plena noticia el Dotor Bernardo Boades, en cuyo libro de los hechos de armas de Cataluña en el capitulo 5. se leen estas palabras, que aqui doy en su propio idioma. E mentres, que aquestes crueltats se faeyan en Gerona, è en altres Lochs daquesta Comarca devets saber que en Barcelona, no rosmeñs la fera bestia de Dacià faeya gran scanpament de sanc benayunturada de Chrestians, è que ab greus torments va faer morir à la molt noble, è de gran excelencia la benayunturada Santa Eularia filla de la mateixa Ciutat, y à una altre benayunturada Verge apellada Iulia, qui lin faeya

compañia en la casa del seu pare en una casa, que prop Barcelona avia, è à vn bon Monseñer appellat Feliu, qui fo mestre, è enseñador de les beneites Verges desus dites, è à Monseñer S.Colgat frare de Monseñer S.Feliu, è à dues altres Santes Verges naturals de Ciutat Treta (habla segun se llamava la antigua Bètùro en su tiempo) de prop Barcelona, apellades per lur nom, Iuliana, è Semproniana: è les beneites Reliquies dels lurs beneits cossors son en lo Monastir de S.Colgat del Vallès, qui antigament sapellave, Castrum Octaviani. hon he legida la sua historia en vn liçonari de gran antiquitat, qui stà al cor de la Igleya daquell. E mes he legit, etc.

A este Autor, se le deve dar toda fe por la legalidad con que trata todas las cosas en su libro contenidas, como consta de los mas veridicos escritores, con quien se ha examinado su historia. Por su antiguedad, pues escriviò, ò acabò de escrivir su libro à 11. de Noviembre del año 1420. de suerte, que à 11. de Noviembre del corriente año, harà docientos y sesenta y vn años que acabò su obra. Por su erudicion, la qual plenamente consta en toda la contextura della, mayormente en el capitulo 4. acerca de las cosas Ecclesiasticas. Por su autoridad, pues era Sacerdote, Cura, ò Rector de la Villa de Blanes, donde està sepultado su cuerpo en medio de la Iglesia con su inscripcion sepulcral, y en ella consta, que era Dotor en drecho Canonico. Y por su virtud de la qual dan testimonio las memorias, que dexò en Blanes, y en su Iglesia, y la integridad de su cuerpo, vista despues de aver discurrido desde su transito, passados de docientos y treinta años. Con esta atencion se han valido de sus narraciones el Dotor Buenaventura Tristañ del Real Consejo deste Principado, en varias partes de su doctissimo libro intitulado, Corona Benedictina, el Padre Onofre Rellas de la Compañia de Iesus en la Historia Apologetica de la vida de San Narciso Obispo, y Martyr de Gerona, y otros muchos sugetos insignes de España, que desean verle impresso, y para darle à la Estampa le tengo à punto con algunas notas mias, que solo falta dinero para executarlo: y no he reparado en valerme dèl en el Resumen Historial de las antiguedades, y excelencias de la Ciudad de Gerona, y en otras obras mias impressas, y por imprimir: y vna de las razones que tengo para no repudiar in totum el Chronicon de Liberato, es ver en èl, que, aunque con alguna diferencia, se halla esta misma narracion: de donde saco, no ser totalmente supuesto, sino solamente impostu-rado por algun supersticioso ficcionista aquel codice mal impresso en Madrid el año 1669. donde en el de 300 de Christo num 54. se lee esta clausula: Iuliana, et Semproniana Virgines Betùrone in Lalaetanis Littoralibus natae discipulae S.Cucuphatis in Castro Octaviani post alia tormenta decollantur. Fue el Dotor Bernardo Boades natural de la Parroquia de Salitja del Obispado de Gerona, no lexos de aquella Ciudad, hijo de padres labradores honrrados, de solar antiquissimo, y conocido, que aun se conserva con muy grande esplendor de honrra.

Assi que teniendo, que Betùro era la Ciudad, que despues fue llamada, Ciudad Treta, y que aquella era lo que oy es Villa de Mataró, y que estas Santas fueron Catalanas, y Lalotanas, no se puede dudar de la narracion de Boades, ni de la del Chronicon antiquissimo de Liberato, mayormente asegurando Boades averlo leydo en vn licionario antiguo del Monasterio de S.Cucufate del Vallès, no embargante, que Domenec, ni Pujades no encontraron con èl, y que el Breviario de aquel Monasterio no hable de su patria; porque vno, y otro es mucho mas moderno, que Boades, para lo qual se ha de considerar mucho lo que Domenec afirma en su Flos Sanctorum à 14. de Noviembre, donde, hablando de S.Rufo primero Obispo de Tortosa, y como vino à España acompañando à S.Pablo Apostol dize, que esto se hallava escrito en la leyenda antigua, que tenian en Tortosa, en que dezian las liciones de los Maytines en

aquella Cathedral, la qual agora poco ha, se ha perdido como otras historias de Santos particulares en otras Ciudades, que nunca se veràn mas y se ha acabado la memoria de los hechos maravillosos de aquellos, del todo, que es grande lastima. Y luego añade estas palabras: Y si yo aguardara a quinze años mas en hazer las diligencias, que tengo hecho, no huviera hallado ya cosa alguna. Pero agora, por la misericordia de Dios abré guardado de las seys partes las cinco.

Desto que alli dize este Venerable Padre, se puede inferir quantos seràn los manuscritos, y escrituras que abrà perecido en el espacio de 261. años, y quantos abrian perecido antes de escrivir Domenec, y Pujades, y entre ellas se deviò perder el licionario antiguo, que alega Boades, pues ignoraron aquellos dos escritores la patria destas dos inclytas Santas, ò alomenos no le hallaron en aquel Monasterio quando escrivieron sus libros; porque han sido grandes las injurias, que este, y otros Archivos de Cataluña han padecido por varias causas. Muchas gracias deven dar los de esa Noble Villa à nuestro Señor por averse conservado por medio de aquellos Venerables Sacerdotes esta memoria, porque ella sola con las congruencias, que son tales, que casi hazen vezes de evidencia basta para que quede illustrada con la gloria de tener por hijas dos Virgines, y Martyres tan insignes; y aun para que las procuren sus compatricios la devida veneracion, y culto Ecclesiastico, como á naturales della de primero nacimiento; que no dudo, que el Illustrissimo, y Reverendissimo Señor Obispo de Barcelona vsando del poder, que en su Bula que comiença Pastoralis Officij, dà à los Señores Obispos de España la Santidad de Gregorio xiij. darà culto con estas dotrinas de rezo doble à estas Santas, declarandolas por naturales, siendo assi, que los Venerables Monges del Monasterio de S.Cucufate, donde sus sagradas Reliquias descançan, rezan dellas con este rito todos los años à 27 de Iulio, como con los gloriosos Santos Bonoso, y Maximiano Blandenses lo hizieron los Illustrissimos, y Reverendissimos Señores Obispos de Gerona D. Fr.Ioseph Faxeda, que oy lo es de Tortosa, y D.Ioseph Ninot, que despues lo fue de Lerida en virtud de los monumentos, que entonces se pudieron hallar, que no fueron muy superiores à estos: y despues Dios misericordiosissimamente ha dado mas luz de la verdadera patria destos inclytos Soldados suyos, que es la Villa de Blanes, donde obra por ellos muchos milagros en toda manera de afligidos, y necessitados, como se vè en los infinitos votos, que à sus Santas Imagenes se han ofrecido, y todos los dias se ofrecen.

Y no importa, que la memoria de las Santas Virgines, y Martyres Iuliana, y Simproniana no se halle en los Martyrologios Romano de Beda, Vsuardo, y Adon, porque la de S.Calamanda en la Villa de Calaf, la de S.Iusturo, Germano, Paulino, y Scicio: la de S.Invento, y otros en la Ciudad de Gerona; la de los Santos Sixto, y Teobaldo en el lugar de Zalrrà, y la de otros muchos Santos en otros Lugares, no se halla en los Martyrologios, y esso no obstante, se reza dellos en dichos pueblos: con que rezando destas Santas el Monasterio de S.Cucufate, y estando consagrados los Altares de aquella Iglesia con sus Sagradas Reliquias, se supone cierta, y inditable la aprobacion de su martyrio, à mas de la fe, que dèl hazen las sacras, y antiguas pinturas, que sobre madera, y plata en dicho Monasterio se hallan de ellas; que es sobre lo que podria caer todo genero de reparo, que à cerca de no hallarse escrita en los Martyrologios su memoria se puede hazer. Y es cierto, que si essa Villa pidiere con devocion, y humildad al M.Illustre, y Meritissimo Abad de aquella Imperial Casa, y à su M.R.Cabildo, Reliquias destas Santas Virgines; de su generosidad, Christiandad, y Nobleza se puede prometer, que las alcançarà, que es quanto en orden à esta materia se me ofrece por agora dezir à v.m. cuya vida guarde Dios muchos años. Desto Convento de los Minimos de Barcelona.Octubre à 21. de 1681.

B.L.M. de Vm.

Su afectuosissimo servidor.

LES RELÍQUIES DE LES SANTES A SANT CUGAT DEL VALLÈS

"Pot ab tota fermesa assegurarse que'l magnífich temple monacal de Sant Cugat del Vallès fou en jorns de molt bon recort un verdader RELIQUIARI per les nombroses relíquies, insignes algunes d'elles, que com a tresor de gran estima les estotjà ab tot amor, venerantles ab singular pietat y reclogentles en son sí, aixis com una mare petoneja y estreny entre sos brassos als fills dels seus amors"

Amb aquestes paraules, Mn. Josep Mas, Arxiver de la Seu de Barcelona, inicià el seu estudi sobre "Les Relíquies del Monastir de Sant Cugat del Vallès" que fou premiat en els Jocs Florals celebrats en la citada Vila l'any 1.907.

En diverses ocasions el Monestir s'havia enriquit amb importants aportacions de relíquies, destacant les que portà de Roma l'Abat Pere d'Amenys l'any 1.238 i que corresponien a uns dos-cents sants i d'altres del Senyor i la Verge. Amb tot hi ha un nucli de relíquies que tingueren sempre una veneració especial ja que el Monestir les considerava com a pròpies. Són les de S. Cugat, S. Sever i els seus companys, Sant Medí, Sant Candi, Sant Hilari, Santa Fè i les de les Santes Juliana i Semproniana.(1)

Els documents publicats no ens donen cap indicació del moment en que les nostres Santes foren associades al martiri de Sant Cugat, però podem afirmar que en el segle XI, en la primera citació coneguda de les relíquies de les Santes ja les veiem unides a les del seu suposat mestre en la Fè.(2)

La primera representació iconogràfica de la tradició de les Santes com a deixebles de Sant Cugat la podem veure en l'escena de l'enterrament del Sant, en la preciosa urna d'argent dels segles XIII o XIV que es conserva desde 1.835 a la Parròquia de Sant Cugat del Rec de Barcelona. D'aquest mateix temps són els textos litúrgics dipositats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

La festa de les Santes es celebrà primerament el dia següent a la de Sant Cugat, 26 de Juliol, però al segle XVII per tal de no coincidir amb Santa Anna es traslladà al dia 27.

En l'Acta Notarial en la que es descriuen les cerimònies de la concessió de les primeres relíquies de les Santes a Mataró, l'any 1.772 el 25 de Juliol, festa del Patró del Monestir, després de celebrada la Missa Solemne "more Pontificali" per l'Abat Dom Bonaventura Gayolà i amb l'assistència del Monjos i dels comissionats d'aquesta Ciutat s'indica literalment:

"El Muy Ilustre Señor Abad mandó poner sobre la Messa del mismo Altar Mayor las dos Urnas de las Reliquias de dichas Santas Vírgenes, que son de forma quadrada cubiertas de terciopelo carmesí con galones de oro y con una Imágen de las mismas Santas de medio cuerpo de madera en cada Urna respectiva que estando cerradas cada una con su llave, las abrió el Muy Ilustre Señor Abad, y se halló en la primera que es de Santa Juliana una oja de pergamino con una inscripción de caracteres muy antiguos que es como sigue..."Ve la descripció del pergamí i dels òssos que va extreure. A continuació la mateixa descripció referent a la Urna de Santa Simproniana i seguidament la Collocació de les relíquies a la Urna de fusta daurada destinada a Mataró.

URNA DE SANT CUGAT (s. XIII - XIV) amb el detall de la mateixa on hi figuren les Santes donant Sepultura a Sant Cugat.
Avui a la Parròquia de Sant Cugat del Rec de Barcelona.

No tenim altres detalls ni sabem de quina època eren els esmentats reliquiaris amb les imatges de mig cos de les Santes ja que no els hems vist descrits en cap altre document. Els pergamins que es des criuen són els que es conserven al Museu Arxiu de Santa Maria (Secció Santes).

Al ser abandonat definitivament pels Monjos el Monestir de Sant Cugat l'any 1.835, les relíquies de les Santes per mitjà de Mn.Manuel Font, mataroní Rector de Sant Cugat del Rec de Barcelona, foren concedides a Mataró i en l'Autèntica hi ha la descripció de les Urnes: "Cuales nuevas urnas son de figura sepulcral, ambas de una misma forma y tenida a dimensiones, cubiertas de terciopelo carmesí y ricamente adornadas con planchas de plata labrada con cuatro pies que las sostienen, una torre en la tapadera de su frente que figura el escudo del Casto Octaviano, ahora llamado San Cucufate del Vallés y la inscripción puesta sobre una plancha de plata a su pie que señala el nombre de la Santa a que pertenece cada una de las urnas".

Aquestes són les Urnes que tenim a Mataró; desconeixem el moment en que foren construïdes i no tenim cap notícia sobre el trasllat de les relíquies de les urnes antigues, amb les imatges de les Santes, a les noves.

Encara que l'Acta de l'any 1.835 digui "Nuevas Urnas" creiem que ja estaven construïdes de temps enrera. En l'estada de les Relíquies de les Santes a Mataró de l'any 1.821 a l'any 1.824 no tenim cap descripció d'unes Urnes amb Imatges.

En un inventari de la Sagristia del Monestir de Sant Cugat de l'any 1.805 (3) consta: "Altres dues caixes cobertes de vellut carmesí que contenen los cossos de les glorioses verges y Martirs Juliana y Semproniana" Al no fer esment de les imatges creiem que ja devien ser les urnes actuals.

El culte a les Relíquies de les Santes transpassat a Mataró, continuà amb renovat esplendor i "els mataronins som ara els continuadors d'una de les tradicions del Monestir de Sant Cugat" així ho destacà el Dr. Pont i Gol, Bisbe de Sogorb, avui Arquebisbe de Tarragona, en el seu sermó de les Santes de l'any 1.964.

L'Arqueologia ens demostra a Sant Cugat una continuïtat de culte desde els temps paleocristians fins als nostres dies: "el record de Sant Cugat sembla molt antic al Monestir del Vallès que porta aquest nom; fou bastit sobre unes edificacions i una necròpolis romanes corresponents al "Castrum Octavianum" descobertes només en part"(4). Mataró que també té una tradició cristiana desde els temps de la romana Iluro (5), (Basílica a la Torre Llauder, Necròpolis de Santa Maria, fragments de llàntics i plats litúrgics, etc.), en conservar les Relíquies de les Santes Juliana i Semproniana i venerar-les com a Patrones de la Ciutat, ha fet que la tradició del "Castrum Octavianum" sigui també una part de la nostra història.

R.S.

(1) Joseph Mas, Pbre. "LES RELÍQUIES DEL MONASTIR DE SANT CUGAT DEL VALLÈS", Barcelona 1.908
(2) Lluís Ferrer i Clariana "TESTIMONIS DEL CULTE A LES SANTES JULIANA I SEMPRONIANA EN EL MONESTIR DE ST. CUGAT I A MATARÓ", Mataró 1.961
(Apèndix: Doc.2-Doc.8-Doc.11 i reproduccions dels textos litúrgics)

Sancta Juliana

Virgo et Martir Beturonense seu Ciuitatis Tracta. Discipula Sti. Cucuphatis Martiris. Que coronam martirij obtinuit vna cum sorore sua Sta. Simproniana. sub Rufino Preside In ambitu istius Cenobij Sti Cucuphatis Vallen; Die xxvij Julij per Annum. CCC iiij. Tunc vocatum Chastrum Octauiani.

Sancta Simproniana

Virgo et Martir Beturonense seu Ciuitatis Tracta. Discipula Sti Cucuphatis Martiris. Que coronam martirij obtinuit vna cum sorore sua Sta Juliana. sub Rufino Preside In ambitu istius Cenobij Sti Cucuphatis Vallen; die xxvij Julij per Annum. CCC iiij. Tunc vocatum Castrum Octauiani.

PERGAMINS QUE EREN A LES ANTIGUES URNES DE LES SANTES.
Museu Arxiu de Santa Maria - Secció Santes.

(3) Joseph Mas, obra citada.

(4) A.Fàbrega/MS Gros/A.Olivar "EL NOU SANTORAL LITÚRGIC DE CATALUNYA", Barcelona 1.973 pàg.103 Sant Cugat, màrtir per A.Olivar, Monjo de Montserrat.

(5) Marià Ribas i Bertran "EL MARESME EN ELS PRIMERS SEGLES DEL CRISTIANISME" (Accèssit al Premi Iluro 1.973).

CINQUANTA ANYS DE LA CONCESSIÓ DEL TÍTOL DE BASÍLICA MENOR A SANTA MARIA

Primera part: EL TÍTOL DE BASÍLICA MENOR, ESTUDI CANÒNIC.

El mot "basílica" deriva del grec (p.ex. "stoà Basilikē"i designa etimològicament quelcom que pertany o diu relació amb el rei. (1) En llatí, designava un espai gran i cobert per a ús públic o privat. Des del començament del segle IV, el recinte paleocristià que congregava l'església, s`anomena també basílica (2) significació arqueològica del terme i d'aquella altre lligada a l'arquitectura o a la història de l'art, per a centrar la nostra atenció sòbre el precís sentit canònic del mot.

En aquesta darrera accepció, és un títol honorífic, lligat amb certes obligacions i certs drets, que es concedeix a les esglésies més insignes.

LES BASÍLIQUES MAJORS

S'anomenen tradicionalment "majors" les quatre basíliques "patriarcals" de la ciutat de Roma:

1) La del Santíssim Redemptor sobre el Celio, que és la catedral de Roma i "caput Urbis et Orbis", anomenada més correntment Sant Joan del Laterà per l'especial veneració que en ella es tributa a Sant Joan Baptista i a Sant Joan Evangelista. Al costat d'aquesta església, i fins al segle XIV, hi havia el "patriarcat", és a dir, la residència habitual del papa, del seu clergat i de la seva cúria.

2) La basílica de Santa Maria Major, sobre l'Esquilí, que Sixte III va adornar, en el segle V, amb gran esplendor, amb mosaics, en record del Concili d'Efès (431).

A aquestes dues basíliques "urbanes" s'hi afegíren altres dues de caràcter sepulcral:

3) La basílica de Sant Pere en el Vaticà, edificada en el lloc on es conservava la tomba del "Pescador".

4) La basílica de Sant Pau en la Via Ostiense, edificada sobre el sepulcre de l'Apòstol.

En els primers segles després de Constantí, el culte durant la setmana en la basílica Leteranense, estava encarregat als bisbes "suburbicaris", mentre que en les altres tres ho estava, per torn, als clergues dels diversos "títols" de Roma. En aquest últim cas es trobava també l'església de Sant Llorenç "extra muros" en la Via Tiburtina i per aquest motiu fou assimilada d'alguna manera a les quatre basíliques patriarcals.

Durant l'Edat Mitja, les basíliques de Sant Pau i de Sant Llorenç s'encomanaren als benedictins, que ben aviat hi construïren al costat llurs monestirs. En les tres restants, en canvi, s'hi constituí un capítol de canonges, presidit, cada un d'ells, per un Cardenal amb el títol d'Arxiprest.

També, en cada una d'aquestes basíliques amb capítol de canonges, fou erigit un col.legi de penitenciers, confiat, durant el segle XVI, als Frares Menors per el Laterà, als dominics per Santa Maria Major i als jesuïtes per Sant Pere del Vaticà (substituïts en el segle XVIII pels Francescans conventuals). Tenen com a missió escoltar les confessions com a "penitenciers menors", a les ordres del Cardenal Penitencier Major.

En les basíliques majors, compresa també la de Sant Llorenç, l'altar major està reservat al Papa de tal manera que ningú hi pot celebrar sense el seu consentiment exprés.(3)

Prerrogativa de les basíliques majors és a més a més, la Porta Santa que el Papa a Sant Pere, i els Cardenals arxiprestos a Sant Joan i a Santa Maria Major, obren i tanquen al començament i a la fí de l'Any Sant.(4)

L'aniversari de la dedicació de les Basíliques majors es celebra en tota l'Església.

Fora de Roma, són també patriarcals les basíliques de Sant Francesc (Butlla _Fidelis Deus_, del 4 de març del 1.754, de Benet XIV) i de Santa Maria dels Àngels (Butlla _Omnipotens ac misericors Deus_, de l'11 d'abril del 1.909, de Pius X) d'Assís.

LES BASÍLIQUES MENORS

Des de molt antic, a Roma i fora d'ella, trobem en els textos més diversos no poques esglésies que s'anomenen o són considerades "basíliques", sia per llur orígen històric, sia per llur peculiar estructuració arquitectònica. L'apel.latiu de _basílica_, però, és emprat conjuntament amb el de _ecclesia_ en referència al mateix edifici.(5)

A Roma, ~~les esglésies~~ que en els textos antics i medievals, eren també indiferentment dites _basilicae_ o _ecclesiae_, prefereixen en l'època"moderna"blassonar-se amb la designació de basílica. I així comencen a fer-ho Santa Maria _in Trastevere_ Sant Llorenç _in Damaso_ i Santa Maria _in Cosmedin_.

Del segle XVI endavant, fou títol codiciat per una església de Roma, fins i tot per aquelles anomenades comunment basíliques, el de "insigne col.legiata", perquè la distinció comportava alguns dels privilegis de les basíliques patriarcals, com la capa magna i el roquet per els canonges, el "padiglione" i el "tintinabulum". Aquests privilegis en el segle XIX, passaren però totes a les basíliques menors.

INTERIOR DE L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA L'ANY 1928, DATA DE LA CONCESSIÓ DEL TÍTOL DE BASÍLICA.

Solament cap a la meitat del segle XVIII el títol de "Basílica menor" adquirí una precisa significació canònica com un privilegi què comporta un conjunt d'obligacions i de prerrogatives segons precises normes canòniques.

El document més antic, conegut fins ara, en que es concedeix el títol formal de "Basilica menor" és el de Pius VI, del 27 de Juny del 1.783, amb el que és atorgat el privilegi a l'església de Sant Nicolau *in Tolentino* (6)

Des d'aquella època, la concessió del títol per part de la Santa Seu ha estat feta per mitjà d'un Breu pontifici ("*Litterae Apostolicae*"), o mitjançant un decret de les Sagrades Congregacions.(7). Des de principis del segle XX, la concessió es fa normalment mitjançant tots dos documents.

LEGISLACIÓ CANÒNICA

Les prerrogatives de les basíliques menors foren fixades per primera vegada en forma explícita i completa per la Sagrada Congregació de Ritus, amb el Decret del 27 d'agost del 1.836, com resposta a un dubte proposat per la Catedral de Lucera. Eren aquestes: capa magna i roquet per els canonges, ús del "padiglione" i del "tintinabulum", aquestes insígnies precedien amb la creu al clergat de la basílica. Altres privilegis tenien com a fonament jurídic el mateix Breu de concessió del títol o un costum immemorial.

Amb la promulgació, per Benet XV en 1.917 del *Codex Iuris Canonici*, trobem que el canon 1.180 prescriu: "Cap església pot ser condecorada amb el títol de basílica, si no és per concessió apostòlica o per un costum immemorial i els privilegis de cada una, es deduïran de un altre orígen".(8)

Per assolir millor els fins que la Santa Seu es proposa al concedir a una determinada església el títol de basílica i per adaptar-los convenientment a les noves circumstàncies i a l'esperit i a les normes del Concili Vaticà II, la Sagrada Congregació de Ritus, amb data de 6 de juny del 1.968, va publicar un Decret en el que s'adapten i modifiquen les condicions per a l'obtenció del títol de basílica, determinant també les obligacions que comporta i detallant les concessions i privilegis que s'otorguen de manera general.(9)

Condicions per la concessió del títol:

1. L'Església ha de destacar per la seva convenient amplitut i per la seva decoració artística, i ha d'estar consagrada.

2. Pel que fa a la seva estructura i forma, ha de ser idònea per celebrar dignament els actes litúrgics i per obtenir una activa participació dels fidels.

3. Caldrà que tingui un cert renom en tota la diòcesi, p.ex. perquè es conservà en ella el cos o alguna relíquia insigne d'un sant canonitzat, o perquè es dona culte en ella amb especial veneració a una imatge cèlebre o perquè l'església en qüestió està relacionada amb algun aconteixement extraordinari de la història religiosa de la diòcesi.

4. Que sigui un centre de vida religiosa i d'irradiació pastoral, i d'aquí:

a) que es celebri en ella amb singular dignitat la sagrada litúrgia, especialment l'eucarística, de tal manera que servei xi d'exemple a les altres esglésies, tant per l'observància de les lleis litúrgiques, com per l'activa participació del poble.

b) que tingui una Schola cantorum i no li manqui tampoc qui pugui dirigir i sostenir la participació dels fidels.

c) que tingui un nombre suficient de sacerdots adscrits i de confessors que atendrien a les necessitats dels penitents.

d) que es prediqui freqüentment la paraula divina, sense que aquesta quedi reduïda a la homilia dels dies de festa.

Obligacions

1. S'ha de promoure, en el recinte de la basílica, la cultura religiosa dels fidels mitjançant peculiars cursos de formació, sèries de conferències i altres iniciatives per l'estil.

2. Entre les obres i les iniciatives de la basílica s'ha de concedir summa importància a l'estudi i divulgació dels documents en els que s'exposa el pensament i el magisteri del Summe Pontífex.

3. Es celebraran amb especial sol.lemnitat:

a) La festa de la Càtedra de Sant Pere (22 de febrer)
b) La sol.lemnitat de Sant Pere i Sant Pau (28 de Juny)
c) L'aniversari de l'elecció del Summe Pontífex

4. En cada basílica, segons l'oportunitat, i especialment en els dies festius, es celebraran en llatí una o dues misses. En aquestes misses s'utilitzaran les melodies gregorianes o la polifonia sagrada amb peculiar cura i diligència. També es celebraran misses en la llengua pròpia dels grups més freqüents de pelegrins.

5. En la façana de la basílica es col.locarà l'emblema del Summe Pontífex o de la Santa Seu.

Concessions:

1. Els fidels que visitin la basílica els dies senyalats a continuació podran guanyar l'indulgència plenària, amb les condicions acostumades:
a) en la sol.lemnitat de Sant Pere i Sant Pau (29 de juny)
b) en la sol.lemnitat del Titular.
c) el 2 d'agost, en el que s'escau la indulgència de la "Porciúncula".
d) un cop a l'any en un dia elegit a voluntat.

2. Es podrà posar la insígnia pontificia, és a dir les dues claus creuades, en les banderes, en els atuells i en segell de la basílica.

3. És permès al Rector de la basílica de portar sobre el roquet una museta de seda negra amb les orles, els traus i els botons de color vermell.

NOMBRE I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LES BASÍLIQUES MENORS

La Sagrada Congregació per el Culte Diví preparà un catàleg que fins llavors mai havia existit de totes les basíliques menors del món, erigides amb document pontifici o de la Santa Seu. Comprèn aproximadament les condecorades amb el títol fins el 1.972. Nosaltres hem completat les dades fins al mes de maig de 1.978, (10) i oferim en anexe (11) una panoràmica del nombre i distribució de les basíliques en el món.

Jaume González-Agàpito

(1) Cfr.C.ESEVERRI HUALDE, Diccionario etimológico de helenismos españoles, Burgos 1.945, p.91

(2) Vegi's l'article de A.FERRUA,Il più antichi esempi di basilica per "aedes sacra", a "Archivio glottologico italiano", 25 pp.142 i ss.

(3) Per especial privilegi de Pius IX (Breu Apostòlic del 3 d'agost del 1.855) la Congregació dels Canonges regulars lateranenses tenia la facultat de celebrar en l'altar papal de la basílica de Sant Llorenç en la festa del Titular. Tal privilegi fou restringit a l'Abat general de la mateixa Congregació per decret de la Sagrada Congregació de Ritus (11 de juliol del 1.920). A Sant Pau, per privilegi de Inocenci III (Butlla del 13 de Juny del 1.203) i confirmat per Benet XV (Rescripte del 14 de gener del 1.920), l'Abat ordinari "pro tempore muneris" celebra a l'altar papal el 25 de gener, festa de la Conversió de Sant Pau. També en la capella papal del 30 de Juny, un Arquebisbe assistent al Soli i per privilegi de Gregori XVI, celebra sobre l'altar de la confessió. L'autorització, que abans es concedia rarament, és avui molt freqüent.

(4) A Sant Pau, que no té Cardenal arxiprest, la Porta Santa és oberta i tancada per un Cardenal delegat del Papa, que ordinàriament és el Degà del Sacre Col.legi.

(5) Així per exemple, l'esmentada església de Sant Francesc d'Assís és anomenada també basílica en alguns textos del segle XIII.

(6) Breu "Supremus ille", cfr.Bullarii Romani continuatio, VII, Roma, 1.843, pp.215-216.

(7) Normalment de la Santa Congregació de Ritus; des de 1.969, i de la Santa Congregació per el Culte Diví; i actualment, de la Santa Congregació per els Sagraments i el Culte Diví.

(8) Can.1.180: "Nulla ecclesia potest basilicae titulo decorari, nisi ex apostolica concessione aut immemorabili consuetudine; cuisque vero privilegia ex alterutro capite colligantur".

(9) Posteriorment la Santa Congregació per el Culte Diví en un plec titulat De titulo Basilicae minoris, i "attentis autem recentioribus documentis, (...) opportunum censuit quasdam partes praefati Decreti pressius definire" L'exemplar que posseïm i que ens fou entregat en les oficines de la Santa Congregació per els Sagraments i el Culte Diví, no porta cap data i cap referència a l'aprovació superior. Amb tot, i tractant-se de les normes amb que de fet es regeix l'esmentat Dicasteri en l'afer que ens ocupa, exposarem el contingut del Decret de 1.968 convenientment adaptat a aquestes últimes.

(10) Cfr.A.A.S. dels anys 1.969-1.978.

(11) Vegi's els gràfics anexes

LES BASÍLIQUES MENORS : DISTRIBUCIÓ PER PONTIFICATS

		ITÀLIA	EUROPA	ALTRES LLOCS	TOTAL
Pius VI	(...1783-1799)	1			1
Pius VII	(1800 - 1823)	6	2		8
Lleó XII	(1823 - 1829)	2			2
Pius VIII	(1829 - 1830)				
Gregori XVI	(1831 - 1846)	4		2	6
Pius IX	(1846 - 1878)	1	31	1	33
Lleó XIII	(1878 - 1903)	4	23	1	28
Pius X	(1903 - 1914)	17	17	5	39
Benet XV	(1914 - 1922)	26	25	14	65
Pius XI	(1922 - 1939)	50	81	37	168
Pius XII	(1939 - 1958)	104	95	64	263
Joan XXIII	(1958 - 1963)	33	20	21	74
Pau VI	(1963 - 1978...)	49	69	63	181
	Total	297	363	208	868

LES BASÍLIQUES MENORS : DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

EUROPA	NÚM.
Alemanya	49
Àustria	15
Bèlgica	18
Espanya	57
França	128
Grècia	1
Holanda	11
Hongria	6
Irlanda	1
Itàlia	297
Iugoslàvia	7
Lituània	1
Luxemburg	1
Malta	7
Polònia	39
Portugal	3
Regne Unit	2
Romania	1
Suïssa	8
Txecoslovàquia	8
	660

AMÈRICA	NÚM.
Argentina	33
Bolívia	5
Brasil	33
Canadà	10
Colòmbia	15
Costa Rica	1
El Salvador	3
Equador	7
Estats Units	25
Guatemala	2
Mèxic	16
Nicaragua	2
Panamà	1
Perú	11
República Dominicana	2
Uruguai	3
Veneçuela	8
Xile	4
	181

ÀSSIA	NÚM.
Filipines	3
India	7
Palestina	5
Turquia	2
Siri-Lanka	2
Viet-Nam	2
Xina	1
	22

ÀFRICA	NÚM.
Algèria	1
Egipte	1
Tunis	1
Uganda	1
	4

OCEANIA	NÚM.
Austràlia	1
	1

Total Basíliques Menors a :		
	EUROPA	660
	AMÈRICA	181
	ÀSSIA	22
	ÀFRICA	4
	OCEANIA	1
		868

RESULTAT DE LA VOTACIÓ FETA PER A PROCLAMAR LES SANTES COM A PATRONES DE MATARÓ.

Del Arxiu de la Iglesia de Mataró 1.852

Nº 6

Ad perpetuam rei memoriam

Copia exacta de la Votació General de Aclamació de las Santas Patricias Juliana y Semproniana per Patronas de la Ciutat.

Votació General per aclamar á las Santas Patricias Juliana y Semproniana per Patronas de la Ciutat.

Votació del 15 Mars de 1.852

	Vots afirmatius
Carrer de St. Francesch	18
de Bonayre	16
de St. Roch	16
de Molas	26
de St. Joseph (dintre)	26
de la Riera	58
de Barcelona	46

Votació del 16

del Carrer Nou	44
del Carreró	24
de Palau	29
de Dn.Magí y Plaza de la Constitució	16
de Sta.Maria y Plaza de St.Christoful . .	54
de Pujol	40
de la Palma y de la Pau	20

Votació del 17

de St. Simon, Baixada de Feliu y carrer de la Beata Maria	26
de St. Bonaventura	15
de St. Ramon	46
del Pou de Vall	35
del Camí-Ral	86

Votació del 20

de la Baixada de St. Ramon	30
de St. Pelegrí	12
del Prat	18
de la Habana	39
del Rabalet	55
de St. Pere	63

Votació del 22

de Escaletas y St. Joan	59
del Cobert de la Fragata y Casas de Frente al mar	32
de St. Francisco de Paula	45
de St. Antoni de Padua	73
de St. Agustí	44

Votació del 23

de la Plaza de Santa Ana devallada, tras los Escolapios y Rambla	50
de las Casas Novas o de la Mercé	44
de Cuba y de Iluro	36
del Carrer del Molí ó de St. Culgat	22
de St. Benet	17
de Monserrat y Beato Oriol	43
de St. Joseph (á fora)	14

Votació del 24

de Sta. Teresa y St. Llorens	48
de Santa Martra, S. Joaquim y Concepció . .	50
de Amalia y St. Rafel	58
de Argentona	57

Votació del 26

de St. Bruno, de Isabel, de Christina, dels Angels ó Carrer de Batlleix, baixada de Massot, y Camí Fondu	104
de las Caputxinas	50
del Carme, St. Elias, Más=Sabá, y St. Albert	58
del Caminet, St. Sadurní, St. Pau y Puerto Rico	70

	Total	Vots negatius
Camí Ral		1
Camí Fondu		1

Est es el Tribut de homenatje y de Religiositat que la antigua y pia Iluro en est mes de Mars ha prestat espontaneament y ab tota la efusió de son cor á sas Inclitas Patricias y Santas Martirs Juliana y Semproniana á la insinuació de son M.I. Ayuntament. Succés ó memoria de escriurerse en taulas de or.

Memoria de los Senyors que han recorregut los carrers á recollir los Vots de sos Conciutadans. El Rt. Senyor Rector y Archipreste Dn. Gabriel Batllevell y Prat

Dn. Desideri Recoder. Arcalde

Dn. Gaspar Font. Tinent de Arcalde

Dn. Domingo Estol. Tinent de Arcalde. Dn.Melcior de Palau.Regidor

Rt.P. Mariano Mora. Vicari de esta Parroquial

Rt.Dr.Dn. Mariano Delsol. Vicari id.

Rt.Dn. Joan Ferrer. Vicari id.

Rt.Dn. Francisco Lesús Pbre. y Beneficiat de la mateixa

Rt.Dn. Anton Fins y Torras. Capellá de las Santas y Beneficiat de la Parroquial.

Dn. Francisco Burgés. Atministrador de las Santas

Dn. Joseph Bofarull id.

Dn. Francesch Spá y Mora id.

Dn. Joseph Pineda y Peradejordi id.

Dn. Felix Simon id.

Dn. Vicens Carbonell

y Dn. Pau Agustí

Veynat de Mata	27
de Batlleix y Cirera	19
de St.Jaume de Traya, Hortas y Casas foraneas	15

Cuals veynats votaren á 5 Abril die en que requeya lo Salpás.

Rt. Comunitat de ~~esta Iglesia~~ Parroquial	Per unanimidad
Rt. Comunitat de P.P. Escolapios	id.
Rt. Comunitat de M.M. Carmelitas Descalsas . . .	id.
Rt. Comunitat de M.M. Caputxinas	id.
Hermanas del Collegi de S. Joseph	id.
Hermanas del Hospital	id.

Mataró 8 Maig 1852

Anton Fins y Torras Pbre.

(signat i rubricat)

UNA REFERÈNCIA DELS GEGANTS DE MATARÓ

D. Francisco Font y Thos, Abogado, Secretario del Muy Ilustre Ayuntamiento Constitucional de la Ciudad de Mataró.

Sr. Alcalde Presidente
D. Melchor de Palau

Sres. Tenientes

D. José Pineda

D. Jayme Baladia

D. Salvador Boada

Sres. Regidores

D. Juan Bta. Rodon

D. Sebastian Lesús

D. Domingo Gironés

D. Domingo Estol

Certifico: Que en el libro de Acuerdos de dicha Ilustre Corporación del correspondiente año, consta, que en la sesión celebrada en el dia veinte y siete de Junio del mismo, á la que concurrieron los Sres. Concejales notados al margen, se resolvió entre otras cosas lo siguiente

Primeramente: Habiendo hecho presente el Sr. Alcalde Presidente, que muchos vecinos de la presente Ciudad le habian manifestado la suma complacencia que tendrían si pudiese conseguir la adquisición de unos Gigantes para amenizar algunas de las funciones públicas que se celebran en esta Ciudad, y que habiendose con este objeto abierto una suscripción voluntaria al intento, eran ya muchos los suscriptores, entre los cuales figuraba de un modo muy especial la Admón. de las Santas Patricias Juliana y Semproniana, proponía que se sirviese el Cabildo aprobar la citada adquisición, en cuya virtud ha acordado el Ayuntamiento dicha aprovación de dos Gigantes, en figura de macho y hembra y de una Giganta de menor estatura, cuales Gigantes y Giganta serán de propiedad del Comun, y deberán concurrir además de las procesiones de Corpus, que salgan de la Iglesia Parroquial, en todos aquellos otros actos ó funciones que determine el Ayuntamiento, y á mas ha resuelto que en consideración a la particularidad con que se ha distinguido en esta ocasion la Admón. de las citadas Santas no solo tendrá esta derecho para valerse de los Gigantes y Gigantas en el dia de la celebracion de la Fiesta de las mismas, sino tambien en cualquier otra funcion que en obsequio de las propias se celebren pudiendo á mas concurrir el Sr. Presidente de la Administración ó uno de sus individuos siempre que venga el caso de tratarse de la variación ó reparacion de los vestidos de los referidos Gigantes y Giganta, y últimamente que se dirija á dicha Admón. copia de este acuerdo no solo para su satisfacción, sinó para que en todo tiempo pueda hacer constar haber adquirido el citado derecho.

ELS GEGANTS DE MATARÓ.
Finals Segle XIX o començament de l'actual segle.

Concuerda con su original á que me remito: Y para que conste, y en cumplimiento de lo mandado, libro la presente en Mataró á los cuatro de Setiembre de mil ocho cientos cincuenta y uno.

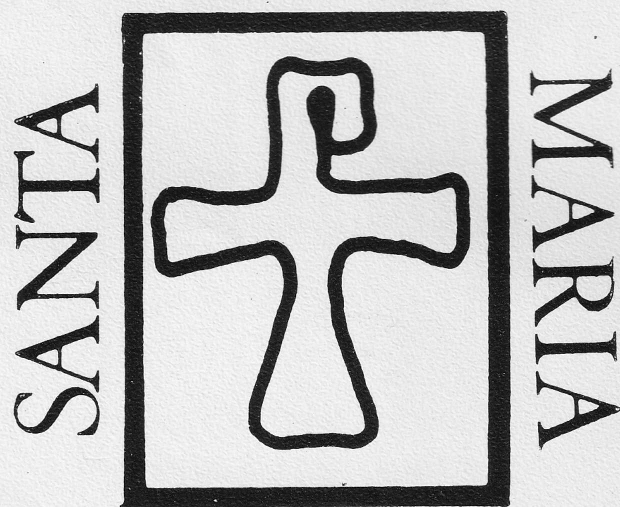
VºBº
El Alcalde

Melchor de Palau

(signat i rubricat)

Francisco Font y Thos

(signat i rubricat)

MUSEU
ARXIU
SANTA
MARIA
MATARÓ